

Міністерство освіти і науки України
Департамент науки і освіти
Харківської обласної військової адміністрації
Комунальний заклад
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради
Українська інженерно-педагогічна академія
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА ЗАСОБАМИ ОСВІТИ: ІСТОРИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

**Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
(м. Харків, 15 грудня 2023 рік)**

Харків
2023

викликів. Національно-патріотичне виховання молодших школярів є важливим елементом їх соціалізації. Це допомагає розвивати у молодших школярів почуття гідності, патріотизму та бажання бути активним громадянином своєї країни.

Список використаних джерел

1. Добровольська Л. Н., Чорновіл В. О. Національно-патріотичне виховання молодших школярів – пріоритетний напрям діяльності педагогів: Навчально-методичний посібник. Черкаси: Видавництво комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», 2016. 140 с.
2. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України : Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022р. №527. URL : <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2022/06/62a0421e24258666156501.pdf> (дата звернення: 18.11.2023).
3. Національно-патріотичне виховання молодших школярів. Методичні рекомендації. URL: <https://naurok.com.ua/nacionalno-patriotichne-vihovannya-molodshih-shkolyariv-57372.html> (дата звернення: 18.11.2023)
4. Педагогіка і психологія: актуальні проблеми досліджень на сучасному етапі: Матеріали міжнародної науково – практичної конференції (м. Київ, Україна, 5-6 квітня 2019 року). К.: ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2019. 160 с.

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА: ЗАРУБІЖНИЙ ПОГЛЯД

Куліченко А. К.

Актуальність проблеми. Активна взаємодія між країнами та культурами вимагає посилення уваги до усвідомлення та впровадження найкращих педагогічних практик. Вивчення зарубіжного досвіду сприяє готовності педагогів до праці в різноманітних міжнародних середовищах.

Останнім часом термін «професійна компетентність педагога» став об'єктом уваги як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників. Ця увага особливо актуальна через зростання важливості глобальної співпраці в освітній галузі. Використання зазначеного терміну слугує основою для комплексного аналізу та кращого розуміння того, як визначення та розвиток професійної компетентності педагогів визначаються різноманітними культурними та освітніми контекстами. Дослідження зарубіжного підходу до цього питання стає необхідним для освітян, які працюють в умовах різноманітності та глобалізації освіти, і воно сприяє вдосконаленню педагогічних практик в українському контексті, враховуючи виклики у різних галузях діяльності.

Так, наприклад, М. Головань вважає, що професійна компетентність педагога є складною інтегративною системою, що має ієрархічно пов'язані функціонально-особистісні та структурно-особистісні ресурси. Ці ресурси проявляються на рівні розвитку основних (когнітивного та діяльнісного) та підтримувальних компонентів (мотиваційного, емоційно-вольового та ціннісно-рефлексивного). Така компетентність дозволяє педагогу ефективно виконувати свої посадові функції відповідно до конкретних ситуацій [1, с. 87].

В. Саюк підтримує думку про те, що поняття професійної компетентності повинно охоплювати не лише знання, вміння та навички, але й мотивацію, рефлексію та особистісний аспект. Крім того, дослідниця вбачає необхідність розширення структури компетентності, зокрема, внаслідок мотивації. Однак особистісні та рефлексивні аспекти слід розглядати взаємопов'язано, оскільки здатність до рефлексії є важливою особистісною якістю. Мотиваційна сфера, когнітивний ресурс і операційний компонент визначають особистісні риси, але це подано умовно для повнішого висвітлення елементів, що безпосередньо входять до структури професійної компетентності педагога [2, с. 57].

Якщо звернутися до зарубіжних досліджень, то професійна компетентність педагога розглядається як комплексна концепція з різними аспектами освітньої діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання про професійну компетентність педагога в різних галузях освіти аналізують Дж. Брайтекер (J. Breithecker), Г. П. Брандл-Бреденбек (H. P. Brandl-Bredenbeck), П. Гіс-Стюбер (P. Gieß-Stüber), Дж. Ломанн (J. Lohmann), Ю. Оль (U. Ohl) – фізичне виховання; П. Крішнан (P. Krishnan), П. Рамеш (P. Ramesh) – сільськогосподарська освіта; Ю. Баумерт (J. Baumert); М. Кунтер (M. Kunter) – математична освіта; Г. М. Гелету – природничі науки та ін. Ці дослідники висвітлюють специфічні вимоги та аспекти професійної компетентності в різних галузях освіти, допомагаючи розширити загальне розуміння професійних навичок і знань, що необхідні педагогам у конкретних освітніх контекстах.

Метою дослідження є аналіз зарубіжного досвіду щодо формування та розвитку професійної компетентності педагогів.

Виклад основного матеріалу. Представники індійської освіти П. Рамеш та П. Крішнан зазначають, що «педагоги повинні зосереджувати свою увагу на постійному оновленні рівні своїх знань та навичок для підвищення ефективності освітнього процесу. Багато досліджень щодо компетентності педагога зазвичай зосереджені на його роботі в аудиторії, замість того, що необхідно для цієї професії. Сфера компетентності педагога розширилась і тепер охоплює реформи в педагогічній освіті, педагогічних знаннях та інших суміжних галузях» [6, с. 356]. У цьому контексті можна визначити важливість інтеграції нових підходів у освітній процес та впровадження інновацій у педагогічну практику. Розширення професійної компетентності педагога відображає необхідність врахування новітніх тенденцій в освіті та адаптації

до викликів, які ставлять перед педагогами сучасні умови навчання та розвитку.

Професійні практики педагогів повинні бути спрямовані на використання конкретного методу викладання чи навчання для покращення їх професійної компетентності у предметній галузі та педагогічних навичок з метою підвищення інтересу здобувачів освіти до навчання та академічних досягнень [4]. Тож педагоги мають активно застосовувати конкретні методи викладання або навчання з метою поліпшення своєї професійної компетентності в конкретній предметній галузі та розвитку педагогічних навичок.

Професійна компетентність педагога – професійні знання, вміння, переконання та мотивація, є важливим показником його професійного добробуту та успіху [5].

Викладачі, які мають професійну компетентність, можуть вибирати зміст, планувати заняття, знаходити відповідні матеріали та створювати завдання різними способами для досягнення ефективності навчання. Тож професійна компетентність педагога необхідна для розвитку ефективності навчання, оскільки викладачі можуть ефективно управляти часом, який їм надано [3, с. 515].

Дослідники Ф. Лауерманн та Й. Кеніг вказують, що варто звернути увагу на два аспекти професійної компетентності педагога: загальнопедагогічні знання (як когнітивний аспект) та самоефективності (як мотиваційний аспект) [5].

Висновки. Отже, вивчення іноземного досвіду у формуванні та розвитку професійної компетентності педагога виступає ключовим етапом у вдосконаленні педагогічної діяльності в українському контексті, особливо враховуючи глобалізацію освіти та міжкультурну взаємодію. Зарубіжні дослідження визнають важливість професійної компетентності педагога як в аудиторній роботі, так і в інших сферах, таких як педагогічна освіта та педагогічні знання. Інтеграція новаторських підходів у педагогічну практику стає необхідною для відповіді на сучасні виклики.

Список використаних джерел

1. Головань М. С. Професійна компетентність викладача вищого навчального закладу. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія.* 2014. Вип. 44. Ч. 3. С. 79 – 88.

2. Саюк В. І. Професійна компетентність як основа розвитку сучасного викладача в системі післядипломної педагогічної освіти. *Нова педагогічна думка.* 2012. № 3 (71). С. 57 – 61.

3. Biora S., Arafat Y., Mulyadi M. The influence of teachers' professional competency and working discipline on teachers' performance at state elementary school. *Jurnal Penelitian Guru Indonesia.* 2021. Vol. 6. No. 2. P. 514 – 524.

4. Geletu G. M. The effects of teachers' professional and pedagogical competencies on implementing cooperative learning and enhancing students' learning engagement and outcomes in science: practices and changes. *Cogent*

Education. 2022. No. 9. DOI: 10.1080/2331186X.2022.2153434

5. Lauermaun F., König J. Teachers' professional competence and wellbeing: Understanding the links between general pedagogical knowledge, self-efficacy and burnout. *Learning and Instruction*. 2016. Vol. 45. P. 9 – 19. <https://doi.org/10.1016/j.learninstruc.2016.06.006>.

6. Ramesh P., Krishnan P. Professional competence of teachers in Indian higher agricultural education. *Current Science*. 2020. Vol. 118. No. 3. P. 356 – 361.

HARD TA SOFT SKILLS ЯК НОВА ПАРАДИГМА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Лазарєв М. І., Лазарєва Т. А.

Актуальність проблеми. Стрімкий розвиток науки, техніки і технологій, а також постійні зміни економічного ландшафту нашої країни, глобальна конкуренція, зростаюча роль мобільності визначають нові виклики і завдання для процесу формування компетентностей майбутніх фахівців. Цей динамічний процес вимагає від освітніх систем та закладів освіти вчасно адаптуватися до його темпів.

Цей сценарій обумовлює необхідність перегляду підходів до освіти та розвитку високопрофесійних кадрів. Сучасний фахівець повинен мати не тільки глибокі професійні знання, але і високий рівень адаптивності, креативності та інноваційного мислення. Стандарти освіти та освітні програми повинні акцентувати увагу на розвитку як «твердих», тобто Hard skills, так і «м'яких» навичок або Soft skills, Відповідь на ці тенденції визначить успішність освітньої системи в підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних вносити вагомий внесок у сучасний розвиток нації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування «Hard» та «Soft skills» у здобувачів освіти стало предметом відносно нових та активних досліджень серед вітчизняних та закордонних науковців. Спостереження за розвитком сучасного суспільства та його вимог до фахівців виявили потребу в комплексному підході до навчання, який включає не лише технічні аспекти, а й розвиток міжособистісних вмінь та навичок. Освітній процес традиційно акцентувався на формуванні конкретних теоретичних знань і практичних умінь, проте зростаюча складність викликів у сучасному світі вимагає врахування глибокого розуміння людського фактору в професійному розвитку. Відсутність "м'яких" навичок може обмежити успіх фахівця в його кар'єрному розвитку та спілкуванні в суспільстві.

На необхідність формування окрім «твердих» ще і «м'яких» навичок у майбутніх фахівців звернули увагу на ювілейному Всесвітньому економічному форумі «Майбутнє робочих місць» у Давосі (січень 2020 р.), на якому проголосили, що до 2025 року 50% усіх працівників потребуватимуть перекваліфікації у зв'язку із трансформацією ринку праці, широким

<i>Костенко В.І., Притуляк Л.М.</i>	
РОЛЬ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЖИТТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	164
<i>Котелевська Л.Д.</i>	
РЕАЛІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ.....	166
<i>Кузнецова О.В., Конєва В.Є.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	168
<i>Куліченко А. К.</i>	
ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА: ЗАРУБІЖНИЙ ПОГЛЯД.....	170
<i>Лазарєв М. І., Лазарєва Т. А.</i>	
HARD TA SOFT SKILLS ЯК НОВА ПАРАДИГМА ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	173
<i>Лебедик Л. В.</i>	
МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ ЦІЛІСНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	178
<i>Лесніков Ю.Г., Школа О.М., Фоменко О.В.</i>	
ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНОГО СИЛОВОГО ВИДУ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ – КРОСФІТ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У СИСТЕМІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	183
<i>Лещенко Є.В.</i>	
СЕЕН ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	186
<i>Нагаєв В. М., Ліхоман І. М.</i>	
ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ.....	189
<i>Лобко Д., Каденко І. В.</i>	
ВПЛИВ РАДІОАКТИВНОГО ВИПРОМІНЮВАННЯ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ.....	194
<i>Мандро Л.О.</i>	
SOFT SKILLS: РОЗВИТОК ЗА ДОПОМОГОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	196
<i>Мараховська Е. В.</i>	
КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД У НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДУМЦІ УКРАЇНИ ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ ХХІ СТ.....	200
<i>Мицюра І. О.</i>	
СУТНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ.....	205
<i>Мочан Т. М., Кузьма О. І., Губаль Г. Ю.</i>	
ОСВІТНІЙ ПРОСТІОР У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ЙОГО РОЛЬ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ШКОЛЯРІВ.....	208
<i>Мусієнко М.О., Цуранова О.О.</i>	
ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ УКРАЇНЦІВ ПІД ЧАС ВОЄННОГО ЧАСУ ЗА ДОПОМОГОЮ МУЗИКИ.....	210